

Spis treści

Rozdział pierwszy. POJĘCIE ADMINISTRACJI	7
I. Wprowadzenie	7
II. Z rodowodu administracji publicznej	8
III. Pojęcie administracji	12
IV. Przesłanki rozwoju ingerencji administracji	16
Rozdział drugi PRAWO ADMINISTRACYJNE.....	25
I. Z rodowodu polskiej nauki prawa administracyjnego	25
1. Okres policyistyki	25
2. Okres narodzin polskiej nauki prawa administracyjnego.....	27
3. Okres rozwoju nauki prawa administracyjnego	30
II. Pojęcie prawa administracyjnego	34
III. Budowa prawa administracyjnego. Wyróżnienie podstawowe	36
IV. Prawo administracyjne jako prawo publiczne.....	37
V. Cechy realizacji norm prawa administracyjnego regulujących sytuacje podmiotów zewnętrznych	40
VI. Wewnętrzne prawo administracyjne	43
VII. W sprawie zakresu administracyjnego prawa gospodarczego	49
VIII. W sprawie pojęcia międzynarodowego prawa administracyjnego	51
IX. Uwagi o prawie administracyjnym w warunkach Unii Europejskiej	53
Rozdział trzeci ŹRÓDŁA PRAWA ADMINISTRACYJNEO.....	58
I. Wprowadzenie	58
II. Cechy źródeł prawa administracyjnego.....	60
III. Badanie źródeł prawa administracyjnego.....	62
IV. Rodzaje źródeł prawa administracyjnego	63
1. Konstytucja	63
2. Ustawy	65
3. Umowy międzynarodowe jako źródła prawa administracyjnego	66
A. Stosunek prawa międzynarodowego do prawa wewnętrznego.....	66
B. Umowy międzynarodowe w systemie prawnym Rzeczypospolitej Polskiej	68
C. Umowy międzynarodowe według obowiązującej Konstytucji	69
D. Ustawowa regulacja zawierania, nabywania mocy obowiązującej i ogłaszania umów międzynarodowych	69
E. Prawo międzynarodowe a prawo administracyjne	71
4. Rys organizacji i prawo Unii Europejskiej	72
A. Kilka informacji o powstaniu i strukturze Wspólnot Europejskich	72
B. W kwestii obowiązywania prawa Wspólnot Europejskich	76
C. Układ Europejski i Traktat Akcesyjny.....	79
D. Traktat z Lizbony	80
5. Akty prawne stanowione przez administrację naczelną	82
A. Rozporządzenia z mocą ustawy	82
B. Rozporządzenia	82

C. Zarządzenia.....	84
D. Uchwały.....	84
E. Regulaminy i statuty	85
6. Lokalne źródła prawa	86
A. Z teorii	86
B. Akty prawa miejscowego – zagadnienia podstawowe.....	89
(1) Akty prawa miejscowego organów jednostek samorządu terytorialnego	91
(a) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy gminy.....	91
(b) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy powiatu	96
(c) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy województwa.....	97
(2) Akty prawa miejscowego organów administracji rządowej w województwie.....	98
(a) Zagadnienia ogólne.....	98
(b) Akty prawa miejscowego stanowione przez wojewodę	99
(c) Akty prawa miejscowego stanowione przez organy administracji niezespolonej	99
C. Akty normatywne stanowione przez organy zakładów administracyjnych (prawo zakładowe)	101
D. Akty normatywne stanowione przez organy samorządów specjalnych....	103
V. O zgodności rozporządzeń (innych aktów) z ustawami	104
VI. Promulgacja źródeł prawa administracyjnego	108
VII. Przepisy przejściowe w prawie administracyjnym	113
VIII. Źródła niezorganizowane	116
1. Odesłania i normy pozaprawne stosowane przez administrację publiczną ...	116
2. Zwyczaj	121
3. Orzecznictwo sądowe	124
4. Doktryna	125
Rozdział czwarty ORGANIZACJA PRAWNA ADMINISTRACJI	129
I. Z problematyki badania struktur organizacyjnych	129
II. Podmioty administrujące	131
1. Pojęcie organu administracji publicznej	132
2. Pojęcie organu administrującego	135
3. Urzędy organów administracji publicznej	136
4. Pojęcie kompetencji	140
5. Odpowiedzialność za działania administracji	142
III. Administracja państwowa, w tym rządowa	145
1. Problem naczelnych organów administracji rządowej	145
A. Prezydent jako naczelny organ administracji państwowej	146
B. Rada Ministrów jako naczelny organ administracji rządowej	147
(1) Organy wewnętrzne i pomocnicze Rady Ministrów	150
C. Prezes Rady Ministrów	152
(1) Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	153
D. Ministrowie	154
2. Centralne organy administracji rządowej	155
A. Podległych Sejmowi	157
B. Podległych Prezesowi Rady Ministrów	157

C. Podległych poszczególnym ministrom	157
D. Organy regulacyjne	159
3. Administracja rządowa w województwie	159
A. Wojewoda	160
B. Wojewódzka administracja zespólona	161
4. Terenowe organy rządowej administracji niezespólonej	162
5. Organy przedsiębiorstw jako podmioty administrujące	165
6. Zakłady administracyjne	166
7. Organizacje społeczne wykonujące funkcje administracji publicznej	169
A. Organizacje trzeciego sektora	170
B. Charakter relacji między administracją publiczną a organizacjami trzeciego sektora	179
8. Podmioty prywatne wykonujące funkcje administracji publicznej	181
IV. Samorząd terytorialny	182
1. Teorie samorządu terytorialnego	182
2. Samorząd terytorialny w polskiej nauce prawa administracyjnego	184
3. Modele samorządu terytorialnego	187
4. Z historii samorządu terytorialnego w Polsce	188
5. Ustrój samorządu terytorialnego	193
A. Gmina	195
(1) Pojęcie gminy	195
(2) Zakres działania gminy	197
(3) Władze gminy	201
(a) Referendum gminne	201
(b) Rada gminy	202
(c) Wójt (burmistrz, prezydent miasta)	204
(d) Organy jednostek pomocniczych gminy	205
(e) Wnioski	206
B. Powiat	207
(1) Pojęcie powiatu	207
(2) Zakres działania powiatu	208
(3) Władze powiatu	209
(a) Referendum powiatowe	209
(b) Rada powiatu	209
(c) Zarząd powiatu	210
(d) Starosta	211
(e) Powiatowa administracja zespólona	212
C. Szczególny przypadek miasta na prawach powiatu	213
D. Województwo	216
(1) Pojęcie województwa	216
(2) Zakres działania województwa	216
(3) Władze samorządu województwa	217
(a) Mieszkańcy województwa	217
(b) Sejmik województwa	218
(c) Zarząd województwa	219
(d) Marszałek województwa	220
(e) Administracja zespólona	221
E. Organ zastępczy organu (-ów) jednostki samorządu terytorialnego	221

F. Samorządowe kolegium odwoławcze	222
E. Swoiste formy współdziałania międzykomunalnego związane z wykonywaniem zadań publicznych	225
(1) Wprowadzenie	225
(2) Związki a porozumienia jednostek samorządu terytorialnego	226
(3) Związki jednostek samorządu terytorialnego – kilka uwag szczegółowych	229
(4) Porozumienia jednostek samorządu terytorialnego – kilka uwag szczegółowych	231
V. Stosunki ustrojowo-prawne między podmiotami administrującymi	231
1. Centralizacja	231
2. Decentralizacja	236
3. Nadzór prawny	239
A. Nadzór w systemie organów administracji	239
B. Nadzór nad działalnością gminną, działalnością powiatu oraz działalnością samorządu województwa	240
(1) Samodzielność prawna jednostek samorządu terytorialnego	240
(2) Swoistość nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego	242
(3) Kryterium nadzoru	243
(4) Organy nadzoru	244
(5) Kontrola w nadzorze nad działalnością samorządu terytorialnego	245
(6) Środki nadzoru	248
(7) Ochrona prawna przed nielegalną ingerencją nadzorczą	253
VI. Resortowa struktura administracji	255
VII. Terytorialna struktura administracji	257
VIII. Pracownicy administracji	261
1. Pojęcie służby publicznej	261
2. Historia polskiego prawa urzędniczego	263
3. Pracownicy administracji rządowej	267
A. Pracownicy urzędów państwowych nie będący członkami korpusu służby cywilnej	268
B. Korpus służby cywilnej	272
4. Pracownicy samorządowi	278
Rozdział piąty. MAJĄTEK PUBLICZNY	288
I. Idea własności a majątek publiczny	288
II. Klasyfikacja majątku publicznego	290
III. Zasoby, przysparzanie i uszczuplanie majątku publicznego	292
IV. Prawny reżim korzystania	293
V. Regulacja prawna gospodarowania mieniem publicznym	294
1. Pojęcie i rodzaje mienia publicznego	294
2. Podmioty zarządzające mieniem publicznym	295
A. Skarb Państwa i jego organy	295
B. Gmina, powiat, województwo jako podmioty mienia publicznego	297
(1) Sposoby nabycia mienia	297
(2) Zasady gospodarowania	298
3. Formy organizacji majątku publicznego wykorzystywanego w działalności gospodarczej	302
4. Komercjalizacja i prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych	304

A. Prywatyzacja pośrednia	305
B. Prywatyzacja bezpośrednia	308
(1) Sprzedaż przedsiębiorstwa	309
(2) Wniesienie przedsiębiorstwa do spółki	309
(3) Oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania	310
5. Przykład reglamentacji w zakresie gospodarowania majątkiem publicznym. Zamówienia publiczne	311
A. Podstawowe zasady postępowania o udzielenie zamówienia publicznego	312
B. Tryby udzielania zamówień publicznych	313
VI. Uwagi ogólne	316

Rozdział szósty PRAWNE FORMY DZIAŁANIA

ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	318
I. Wprowadzenie	318
1. Refleksje ogólne	318
2. Pojęcie form działania administracji publicznej	319
3. Klasyfikacja form działania administracji publicznej	320
II. Akty administracyjne	321
III. Wadliwe akty administracyjne	328
IV. Formy aktów administracyjnych w polskim ustawodawstwie. Definicje i przykłady	331
1. Decyzje bez szczególnej nazwy	331
2. Decyzje o szczególnej nazwie	333
A. Zezwolenie	333
B. Koncesja	334
C. Licencja	335
V. Akty normatywne administracji	336
VI. Formy działań faktycznych.	340
1. Formy działań faktycznych w stosowaniu prawa	343
2. Inne formy działań faktycznych	345
VII. Umowy	351
1. Umowy cywilnoprawne	352
2. Umowy publicznoprawne	352

Rozdział siódmy SFERY INGERENCJI ADMINISTRACJI

I. Policja administracyjna	357
II. Reglamentacja	358
III. Świadczenia materialne	361
IV. Świadczenia niematerialne	361
V. Zakaz ingerencji administracji	362
VI. W sprawie nowego wyróżnienia sfery administracji regulacyjnej	362

Rozdział ósmy STOSUNKI ADMINISTRACYJNOPRAWNE

I SYTUACJE ADMINISTRACYJNOPRAWNE	365
I. Pojęcie stosunku administracyjnoprawnego	365
II. Pojęcie sytuacji administracyjnoprawnej	367
III. Rodzaje stosunków administracyjnoprawnych	370
IV. Rodzaje sytuacji administracyjnoprawnych	372

V. Sposoby powstawania sytuacji administracyjnoprawnych i nawiązywania stosunków administracyjnoprawnych	376
Rozdział dziewiąty KONTROLA PRAWNA ADMINISTRACJI	378
I. Pojęcie i zasięg kontroli	378
II. Podziały kontroli	382
III. Prawny system kontroli	384
1. Kontrola parlamentarna	386
A. Kontrola sejmowa	386
B. Kontrola senacka	388
2. Kontrola państwowa (NIK)	389
3. Kontrola sądowa	393
A. Kontrola dokonywana przez sąd administracyjny	395
(1) Z ewolucji kontroli dokonywanej przez sądownictwo administracyjne	395
(2) Kontrola dokonywana przez sąd administracyjny od 1 stycznia 2004 roku.....	397
B. Kontrola bezpośrednia decyzji administracyjnych sprawowana przez inne sądy	399
(1) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd cywilny	399
(2) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd ubezpieczeń społecznych	400
(3) Bezpośrednia kontrola dokonywana przez sąd karny	401
(4) Bezpośrednia kontrola decyzji przez sąd antymonopolowy	402
C. Kontrola pośrednia	402
D. Sądowa kontrola aktów normatywnych administracji	403
E. Sądowa kontrola umownej działalności administracji	408
4. Kontrola prokuratorska	408
5. Kontrola społeczna	411
6. Kontrola resortowa	414
7. Kontrola międzyresortowa	416
8. Kontrola dokonywana przez Rzecznika Praw Obywatelskich	425
Rozdział dziesiąty PODSTAWY ODPOWIEDZIALNOŚCI ODSZKODOWAWCZEJ ZA DZIAŁANIA ADMINISTRACJI	429
I. Wprowadzenie	429
II. Podmiotowy zakres odpowiedzialności	431
1. Podmioty odpowiedzialne	431
A. Skarb Państwa	431
B. Jednostka samorządu terytorialnego	432
C. Inne osoby prawne wykonujące władzę publiczną	433
2. Podmioty poszkodowane wykonywaniem władzy publicznej	434
III. Przedmiotowy zakres odpowiedzialności	435
1. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej	435
2. Odpowiedzialność za szkody wynikłe z prawnych form działania władzy publicznej	436
IV. Niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie władzy publicznej	437
V. Odpowiedzialność za szkodę wynikłą z legalnych działań władzy publicznej	438

VI. Odpowiedzialność za szkodę w przypadku niektórych rozstrzygnięć sądu administracyjnego	439
VII. Odpowiedzialność za niewykonanie orzeczenia sądu administracyjnego	440
Rozdział jedenasty PRAWO ADMINISTRACYJNE NORMUJĄCE	
SYTUACJE PRAWNE OBYWATELA	441
I. Uprawnienie a obowiązek	441
II. Rodzaje materialnoprawnych sytuacji obywatela wyznaczonych przez prawo administracyjne	443
1. Wprowadzenie	443
2. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków osobowych	444
A. Sytuacja prawna obywatela w zakresie stanu cywilnego	444
B. Sytuacja obywatela w zakresie obowiązku meldunkowego	444
C. Obywatel jako podmiot obowiązku posiadania dokumentu tożsamości	445
D. Obywatelskie prawo do otrzymania paszportu	447
E. Imię i nazwisko obywatela	448
3. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków politycznych	449
A. Obywatel jako podmiot żądający informacji	450
B. Udział obywatela w referendum	451
C. Konstytucyjne prawo zrzeszania się	451
D. Wolność wyrażania poglądów i rozpowszechniania informacji	452
E. Prawo do uczestniczenia i organizowania zgromadzeń	453
F. Powszechny obowiązek obrony ojczyzny określony przez Konstytucję	453
4. Obywatel jako podmiot praw i obowiązków społecznych	454
A. Obywatel a obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny oraz obowiązek nauki	454
B. Prawo do uzyskania pomocy społecznej i pomocy socjalnej	459
C. Obywatel a prawo o zbiórkach publicznych	460
D. Obywatel a odznaczenia	462
5. Obywatel jako właściciel	463
A. Obywatel jako właściciel nieruchomości (gruntowej)	463
B. Obywatel jako właściciel ruchomości	468
(1) Obywatel jako właściciel zabytku ruchomego	468
(2) Obywatel jako podmiot świadczeń rzeczowych	469
6. Obywatel jako przedsiębiorca	470
A. Obywatel jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą	470
(1) Podstawy prawne i zasady prowadzenia działalności gospodarczej	471
(2) Ograniczenia w podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej	472
(3) Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej	474
(4) Formy współdziałania przy podejmowaniu (prowadzeniu) działalności gospodarczej	475
(5) Szczególne formy prowadzenia działalności gospodarczej	478
(6) Podejmowanie działalności gospodarczej	478
(7) Prowadzenie działalności gospodarczej	480
B. Działalność gospodarcza obywatela wobec prawa ochrony środowiska	482

7. Obywatel w sytuacjach innych, tj. nie mieszczących się w dotychczasowej systematyce (obywatel jako mieszkaniec)	485
A. Wprowadzenie	485
B. Obywatel jako podmiot świadczeń osobistych	486
C. Obywatel jako użytkownik drogi publicznej	486
D. Obywatel jako poszkodowany skutkami zanieczyszczenia środowiska	488
8. Obywatel w sytuacjach reżimów specjalnych	489
A. Obywatel w sytuacji ustanowionego obszaru specjalnego	489
B. Obywatel w sytuacji stanu klęski żywiołowej	490
C. Obywatel w stanie poważnej awarii	492
D. Obywatel w sytuacji stanu zagrożenia powodziowego	493
E. Obywatel w sytuacji stanu wojny	494
F. Obywatel w sytuacji stanu wojennego	494
G. Obywatel w sytuacji stanu wyjątkowego	497
III. Uwagi ogólne o zabezpieczeniu procesowym sytuacji prawnych obywatela	499
Rozdział dwunasty PUBLICZNE PRAWA PODMIOTOWE	505
Rozdział trzynasty ADMINISTRACYJNOPRAWNA SYTUACJA CUDZOZIEMCA W POLSCE	510